

Š i f r a k a n d i d a t a :

Državni izpitni center

M 2 1 1 5 0 1 1 2

SPOMLADANSKI IZPITNI ROK

GEOGRAFIJA

==== Izpitna pola 2 ====

Obča geografija – Geografija Slovenije

Četrtek, 3. junij 2021 / 90 minut

*Dovoljeno gradivo in pripomočki:
Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik.
Izpitni poli je priložena barvna priloga.*

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani).

Izpitna pola vsebuje 25 nalog. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 50. Za posamezno nalogo je število točk navedeno v izpitni poli.

Rešitve pišite z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom v izpitno polo v za to predvideni prostor **znotraj okvirja**. Odgovarjajte v obliki povedi in ne le z besedo ali besedno zvezo. Pišite čitljivo. Če se zmotite, napisano prečrtajte in rešitev zapišite na novo. Nečitljivi zapisi in nejasni popravki bodo ocenjeni z 0 točkami.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

*Ta pola ima 16 strani (1–16), od tega 3 prazne.
Barvna priloga ima 4 strani (17–20), od tega 1 prazno.*

V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite.

Prazna stran

OBRNITE LIST.

Obča

1. Na sliki 9 v barvni prilogi so označena glavna nahajališča in oskrbne poti s fosilnimi gorivi po svetu. Pri vsaki trditvi obkrožite DA, če je pravilna, in NE, če je napačna.

DA NE Največja izvoznica nafte v Južni Ameriki je Venezuela.
DA NE Evropa se z zemeljskim plinom v največjem deležu oskrbuje iz Sibirije.
DA NE V Aziji je med največjimi izvoznicami fosilnih goriv Japonska.

(2 točki)

2. Na črto pod vsakim opisom napišite ime ustreznega obnovljivega energijskega vira.

Izkoriščanje energijskega vira je odvisno od vremenskih razmer. Graditev elektrarn je zelo draga, presežkov energije pa se pri njihovem obratovanju ne da shraniti. V razvoju teh elektrarn je Danska med vodilnimi v Evropi.

Uporablja se predvsem za ogrevanje, lahko pa tudi za proizvodnjo elektrike. Odvisen je od naravnih razmer. Do 18. stoletja je bil glavni energijski vir. Pri uporabi tega obnovljivega energijskega vira se v ozračje sprošča CO₂.

(2 točki)

3. Gospodarski razvoj nekaterih držav je odvisen od izvoza rud, kar lahko prinaša velik dobiček. Opišite še eno pozitivno in eno negativno posledico te odvisnosti.

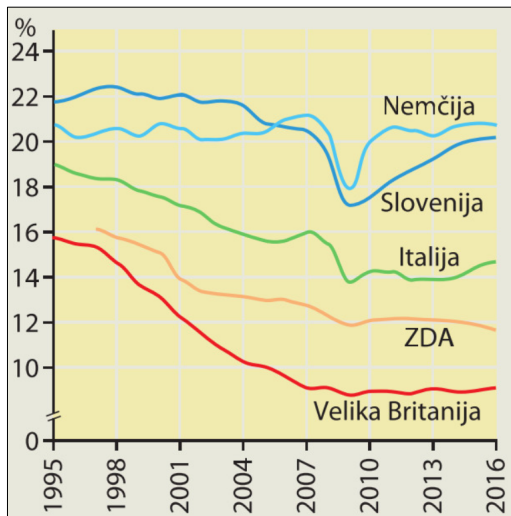
Opis (pozitivna posledica): _____

Opis (negativna posledica): _____

(2 točki)

4. Graf na sliki 1 prikazuje spreminjanje deleža industrije v celotnem BDP po različnih državah v obdobju med 1995 in 2016. Opišite vzrok za upad deleža industrije v prikazanih državah v letu 2008 in obkrožite dejavnik, ki je najbolj vplival na rast po letu 2013 v večini prikazanih držav.

Slika 1

(Vir: Senegačnik, J., in drugi, 2019: Obča geografija. Učbenik za 1. letnik gimnazij, str. 166. Modrijan izobraževanje. Ljubljana)

Opis: _____

DEJAVNIK: cenejša delovna sila nižji okoljski standardi finančni kapital surovine
(2 točki)

5. S pomočjo slik 10 in 11 v barvni prilogi primerjajte industrijsko mestno četrt v Angliji leta 1950 in 2020. Z opisom vzroka in posledice pojasnite okoljsko in demografsko spremembo.

Okoljska sprememba: _____

Demografska sprememba: _____

(2 točki)

Slovenija 1

6. Besedilo opisuje značilnosti reke Mure. Izpišite dva hidrološka pojma, ki sta opisana v besedilu. Izbirajte med: porečje, povodje, rečni režim, rečni sistem (rečje), razvodnica, pretok reke.

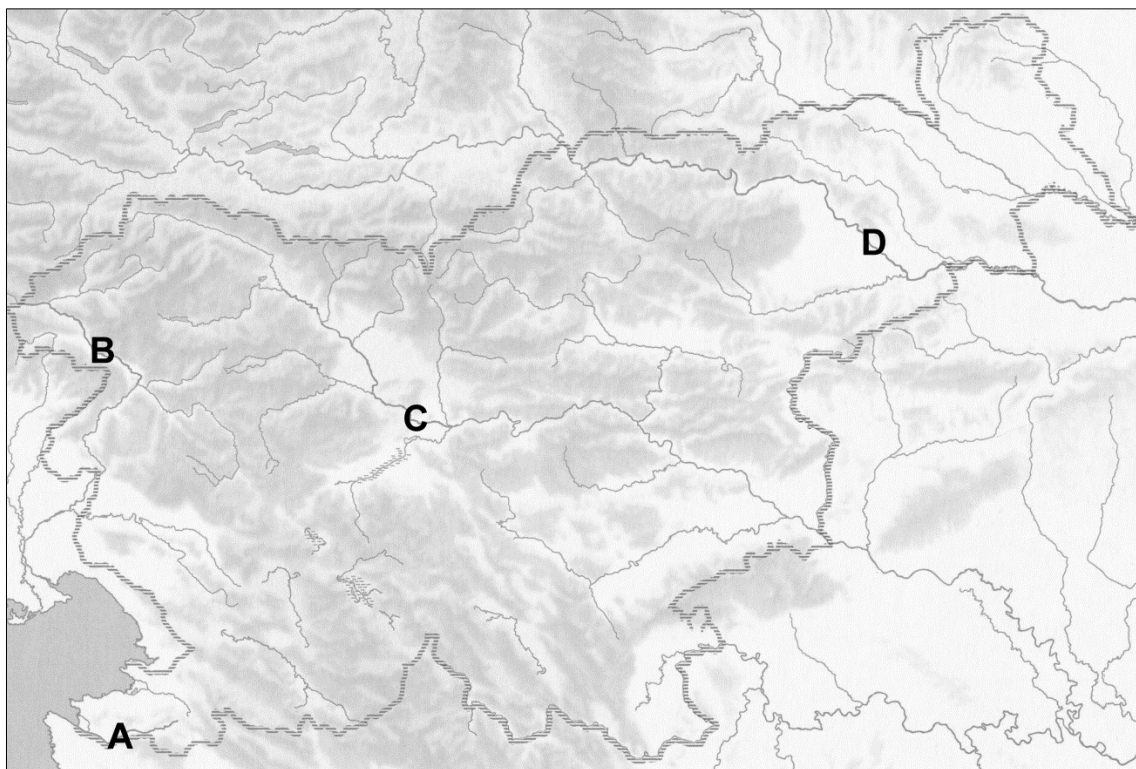
Mura je reka, ki izvira v Radstadtskih Turah v Avstriji. Območje, ki ga odmaka, obsega dele Avstrije, Slovenije, Hrvaške in Madžarske. Njeni večji levi pritoki so Taurach, Liesing in Murica v Avstriji ter Ledava, desni pritoki so Kainach in Solba v Avstriji ter Ščavnica v Sloveniji. O gradnji verige hidroelektrarn na slovenskem delu Mure se govori že dolgo. Njihovi gradnji nasprotujejo številni naravovarstveniki in velik del domačinov, ki so že ustanovili več civilnih pobud.

1 _____

2 _____

(2 točki)

7. Na sliko 2 z osnovno rečno mrežo Slovenije vrišite razvodnico med porečjema Save in Drave, ki naj poteka od slovensko-avstrijske do slovensko-hrvaške državne meje.

Slika 2

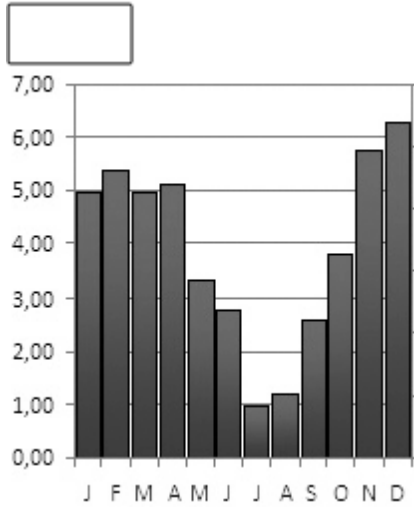
(Prirejeno po: Senegačnik, J., 2009: Slovenija 1. Geografija za 3. letnik gimnazij. Delovni zvezek, str. 32. Modrijan. Ljubljana)

(1 točka)

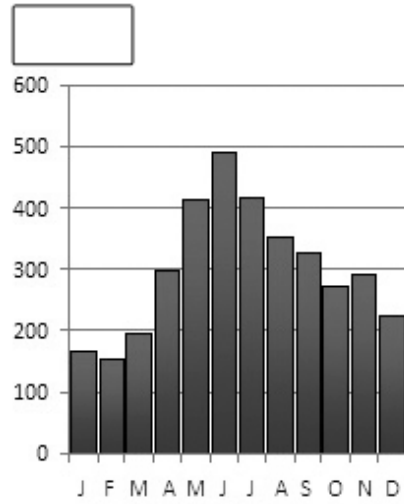
V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite.

8. Hidrograma na slikah 3 in 4 prikazujeta povprečne mesečne pretoke dveh rek. V prazna kvadratka na slikah 3 in 4 vpišite ustrezno enoto za vodni (rečni) pretok. Ugotovite, katerima rekama pripadata hidrograma na slikah 3 in 4, tako da s slike 2 v nalogi 7 za vsak hidrogram izpišete ustrezno črko. Izbirajte med črkami A, B, C in D.

Slika 3

(Prirejeno po: Jeršin Tomassini, K., Janžekovič, M., 2015: Geografija 9. I-učbenik za geografijo v 9. razredu osnovne šole. Zavod RS za šolstvo. Ljubljana. URL: <https://eucbeniki.sio.si/geo9/2603/index8.html>. Pridobljeno: 3. 1. 2020.)

Slika 4

(Prirejeno po: Jeršin Tomassini, K., Janžekovič, M., 2015: Geografija 9. I-učbenik za geografijo v 9. razredu osnovne šole. Zavod RS za šolstvo. Ljubljana. URL: <https://eucbeniki.sio.si/geo9/2603/index8.html>. Pridobljeno: 3. 1. 2020.)

Črka za hidrogram na sliki 3: _____

Črka za hidrogram na sliki 4: _____

(3 točke)

9. Pojasnite vpliv kamninske zgradbe na kakovost skalne vode v Sloveniji.

(2 točki)

10. Pojasnite vpliv naravnogeografske in družbenogeografske značilnosti Tržaškega zaliva na večjo ekološko občutljivost morske vode.

Naravnogeografska značilnost: _____

Družbenogeografska značilnost: _____

(2 točki)

Slovenija 2

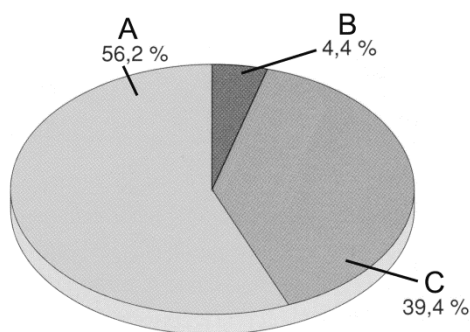
11. Opišite dve demografski spremembi v Sloveniji po letu 2000, ki sta posledici pozitivnega migracijskega salda.

1 _____

2 _____

(2 točki)

12. Graf na sliki 5 prikazuje zaposlitveno sestavo prebivalstva v Sloveniji leta 2003 po sektorjih dejavnosti. Imenujte gospodarsko dejavnost, ki je del sektorja, označenega s črko C, v kateri je bilo zaposlenega največ prebivalstva. Napišite tudi, kako se je spreminjal delež tega sektorja po letu 2003.

Slika 5

(Prirejeno po: Likar, M., 2006: Geografske značilnosti Slovenije, str. 74. Mladinska knjiga. Ljubljana)

Gospodarska dejavnost, ki zaposluje največ prebivalstva: _____

Sprememba: _____

(2 točki)

13. Obkrožite črki pred dvema trditvama, ki najbolj točno opisujeta demografske značilnosti Ljubljanske kotline.

- A Nižja rodnost v zadnjih dvajsetih letih je bila pogosto vzrok za upadanje števila prebivalstva.
- B Zaradi ekonomskih vzrokov in selitev v mesta je izrazit proces suburbanizacije.
- C K hitrejšemu gospodarskemu razvoju pokrajine je pripomogel pozitivni migracijski saldo.
- D Povprečna starost prebivalstva v Ljubljanski kotlini je nad 60 let.
- E Etnična sestava prebivalstva v Ljubljanski kotlini je bolj heterogena od etnične sestave v pokrajinah, ki jo obdajajo.

(2 točki)

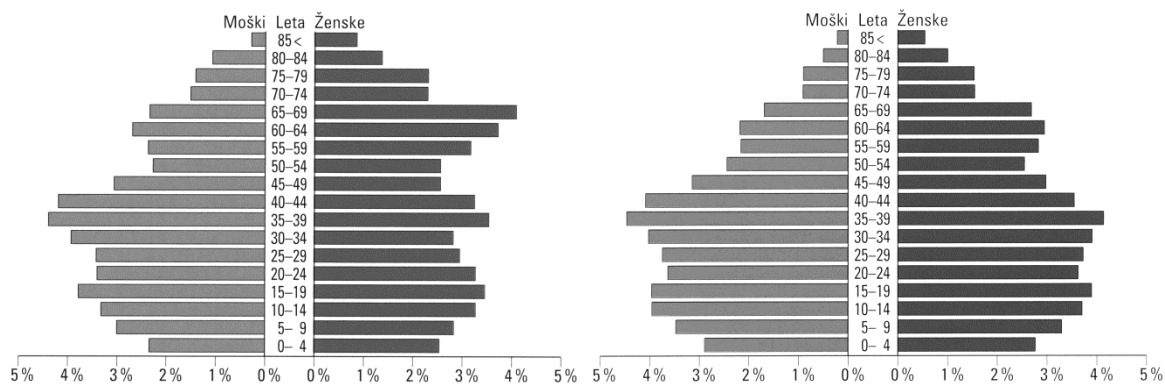
14. Pojasnite gibanje naravnega prirastka v Sloveniji v letih po 2. svetovni vojni (med 1945 in 1952) in po letu 1990.

Po 2. svetovni vojni (med 1945 in 1952): _____

Po letu 1990: _____

(2 točki)

15. Starostni piramidi na slikah 6 in 7 prikazujeta starostno in spolno sestavo prebivalstva Goriškega in Pomurske ravnine. Napišite številko slike, ki prikazuje značilnosti prebivalstva Pomurske ravnine, in pojasnite svojo odločitev.

Slika 6: Delež starostne skupine od vsega prebivalstva 1991

(Vir: Perko, D., in drugi, 1998: Slovenija, pokrajine in ljudje, str. 571. Mladinska knjiga. Ljubljana)

Slika 7: Delež starostne skupine od vsega prebivalstva 1991

(Vir: Perko, D., in drugi, 1998: Slovenija, pokrajine in ljudje, str. 551. Mladinska knjiga. Ljubljana)

Značilnosti prebivalstva Pomurske ravnine prikazuje slika _____.

Pojasnitev: _____

(2 točki)

Slovenija – pokrajine 1

16. Imenujte ledeniško dolino, ki je na sliki 12 v barvni prilogi označena s črko A, in planoto, označeno s črko B.

A (ledeniška dolina): _____

B (planota): _____

(2 točki)

17. Imenujte prevladujoč zunanji preoblikovalni proces, ki je v geološki preteklosti izoblikoval gorske vrhove na sliki 13 v barvni prilogi, in geološko obdobje njihovega najintenzivnejšega preoblikovanja.

Zunanji preoblikovalni proces: _____

Geološka doba: _____

(2 točki)

18. Obkrožite črki pred trditvama, ki opisujeta značilnosti Kamniško-Savinjskih Alp.

- A Gradijo jih pretežno apnenci in dolomiti, ki so se odlagali v Panonskem morju.
- B Na prisojnem pobočju je razvito planinsko pašništvo.
- C Reke, ki izvirajo v gorovju, imajo snežno-dežni rečni režim.
- D Na območju Kamniško-Savinjskih Alp ni smučarskih centrov.

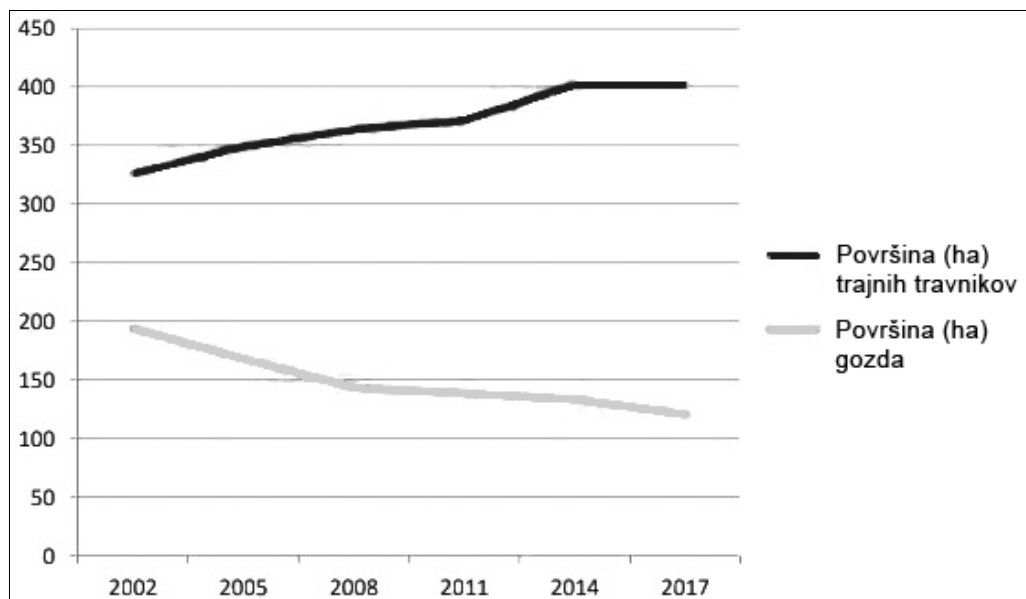
(2 točki)

19. S pomočjo slike 14 v barvni prilogi pojasnite vpliv kamnin v legendi, označenih s črko A, na reliefne značilnosti Karavank.

(2 točki)

20. Slika 8 prikazuje spremembo rabe tal na Veliki planini med letoma 2002 in 2017. Pojasnite naravno geografsko posledico teh sprememb.

Slika 8

(Vir: Vogrin, D. 2019: Spremembe izbranih kategorij rabe tal na Veliki planini v zadnjih stotih letih. Magistrsko delo. str.98. Filozofska fakulteta. Ljubljana. URL: <https://repozitorij.uni-lj.si/Dokument.php?id=124651&lang=slv>. Pridobljeno: 24. 1. 2020.)

(2 točki)

Slovenija – pokrajine 2

21. Imenujte prevladujoč zunanji preoblikovalni proces v Dinarskokraških pokrajinah in eno lastnost vodovja v teh pokrajinah.

Preoblikovalni proces: _____

Lastnost vodovja: _____

(2 točki)

22. Dopolnite trditve tako, da pri vsaki napišete ustrezno ime Dinarskokraške pokrajine.

V dinarski smeri se od Logatca do Babnega polja razteza _____.

Mejno dinarskokraško hribovje (planota), ki edino nima dinarske slemenitve, se imenuje

_____.

Pokrajina, preko katere poteka tudi razvodnica med Črnim in Jadranskim morjem ter je hkrati

znana po najbolj obiskani kraški jami, se imenuje _____.

(2 točki)

23. S pomočjo besedila navedite en družbenogeografski in en naravnogeografski vzrok za postavitve sedeža podjetja Slovenski državni gozdovi v Kočevju.

Kočevje, 1. julij 2016 – Ustanovitev družbe Slovenski državni gozdovi je zgodovinski dogodek za Kočevsko in Slovenijo, je ob začetku delovanja podjetja v Kočevju ocenil pristojni minister Dejan Židan. Prvi mož družbe Miha Marenče želi, da bi bila družba pomemben igralec pri dobavi gozdno-lesnih sortimentov.

(Vir: Židan: Ustanovitev državnega gozdarskega podjetja je zgodovinski dogodek za Kočevje in Slovenijo. STA. 2016. URL: <https://www.sta.si/2279916/zidan-ustanovitev-drzavnega-gozdarskega-podjetja-je-zgodovinski-dogodek-za-kocevje-in-slovenijo>. Pridobljeno: 8. 1. 2019.)

Družbenogeografski vzrok: _____

Naravnogeografski vzrok: _____

(2 točki)

24. S pomočjo slike 15 v barvni prilogi pojasnite lego naselij na kraških poljih.

(2 točki)

25. Pojasnite trditev: Kraška polja so najhladnejša naseljena območja v Sloveniji, čeprav niso na zgornji meji poselitve.

(2 točki)

V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite.

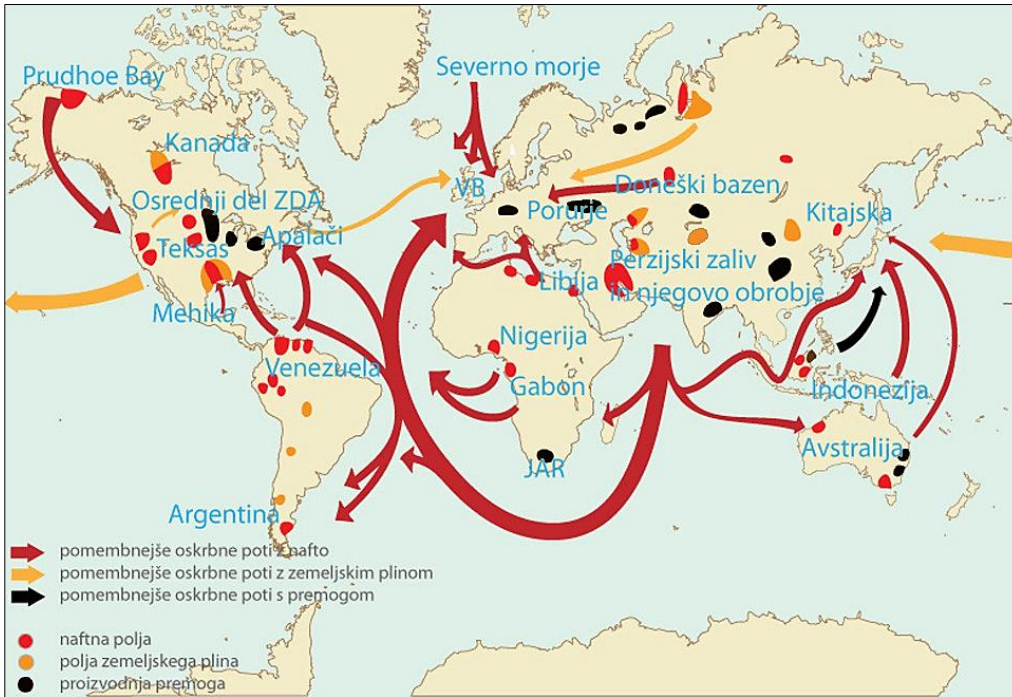
M 2 1 1 5 0 1 1 2 1 5

Prazna stran

M 2 1 1 5 0 1 1 2 1 7

Barvna priloga (k Izpitni poli 2)

Slika 9

(Vir: Kralj Serša, M., Jeršin Tomassini, K., Nemeč, L., 2015: Geografija 1. I-učenik za geografijo v 1. letniku gimnazij. Zavod RS za šolstvo. Ljubljana. URL: <https://eucbeniki.sio.si/geo1/2547/index.html>. Pridobljeno: 22. 12. 2019.)

Slika 10: Industrijska mestna četrt v Angliji leta 1950

(Vir: Senegačnik, J., in drugi, 2019: Obča geografija. Učbenik za 1. letnik gimnazij, str. 169. Modrijan izobraževanje. Ljubljana)

Slika 11: Industrijska mestna četrt v Angliji leta 2020

(Vir: Senegačnik, J., in drugi, 2019: Obča geografija. Učbenik za 1. letnik gimnazij, str. 169. Modrijan izobraževanje. Ljubljana)

V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite.

